НАРОДНЫ НОВИНКЫ

КУЛТУРНО-СПОЛОЧЕНЬСКЫЙ МІСЯЧНИК РУСИНІВ СР

р. XXI • ч. 3 • 3. марца 2011 http://www.rusynacademy.sk

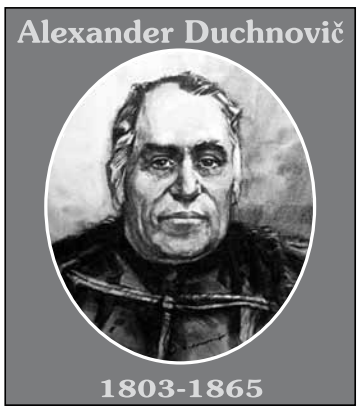

VRUČANIJE

Ja Rusîn byl, jesm i budu,
ja rodîlsja Rusînom,
čestnyj moj rod ne zabudu,
ostanus jeho synom;
Rusîn byl moj otec, matî,
russkaja vsja rodîna,
Rusîny sestry i brať a
i šîroka družîna;
Velîkyj moj rod i hlavnyj,
miru jesť sovremennyj,
duchom i sîloju slavnyj,
vsim narodam prîjemnyj;
Ja svit uzril pod Beskidom,
pervyj vozduch russkyj ssal
i kormîlsja russkym chlibom,
Rusîn mene kolysal;
Koľ pervyj raz otvorîl rot,
russkoje slovo prorek...

Dumajte na svij rod i prî spîsovaňu žyteľstva – 21. maja 2011! A pîšte:
Štátne občianstvo: Slovenská republika
Národnosť: **rusínska**
Materinský jazyk: **rusínsky**

O NAS – O RUSÎNACH

Marija Girova

Ci je taka ruka,
ci je v sviti sîla,
aby na kolîna
Rusîna zložyla?

Ne je i ne bude,
svit svitom jak bude,
od praviku Rusîn
žyv tu i žyti bude!

Čuduj sja lem, svite,
naj sja proslavľaje,
spivanku i slovo
svitom rozsivaje.

Jak solovej v lîsi,
ščeboče, čerkoče,
svoje rodne hňizdo
zniščiti ne choče.

Choc dîtočky joho
porozľitali sja,
do hňizdočka svoho
z laskov vertajuť sja.

Ne choťať zabyti
na svoje rodneňke:
slovo i obyčaj,
serdcju tak blizeňke.

Na mamînu ruku
ňaňkovy prîkazy,
na lîs zeleneňkyj,
na prekrasny lazy.

Na chlîb tak predobryj,
Pasku svjatu, bilu,
vo Velikdeň pro nas
dorohu i mîlu.

Ťišme sja, spivajme
tak, jak serdce kaže,
svoje rodne, blizke
vzjati si ne dajme!

Naj soničko svitiť
všytkym nam jednako,
naj nenavisť ščezne
za more, daleko!

Kotry s'te Rusîny, svoho sja trîmajte, materîňske slovo ne zaprodavajte.
Nikolaj Hvozda

RUSÎNY, DAJME O SOBI ZNATÎ !!!

21. maja 2011!

Выголошіня Р. Хмела,

підпредседы влады СР про людьскы права і народностны меншыны к Списованю людей, домів і бітів 2011

Сучасна Словацька република є з етнічного аспекту найпестрїшов країнов середнёй Европы. На тот факт ся позераме як на збогачіня соціалного капіталу цїлой сполочности. В роцї 2011 ся Словацька република находить на достаточно высокім ступню демократічного розвоя, жебы тоту природну многоетнічность акцептовала і формовала лоялность у своїх жытелїв таксамо посередництвом підпоры їх ідентіфікації ся з народностныма і іншыма меншынами.

Наслїдуюче списованя людей, окрем іншого, змапує тыж етнічный образ нашой сполочности, єй языкову і іншу розмаїтость. Мултіетнічность розумиме як выгоду про нашу країну, а не як здрой єй огрожіня. Од людей, якы належать к меншынам чекаєме, же при уводжованю штатістічных інформацій будуть серьёзно приступати нелем к інформаціям економічного і соціалного характеру, але не забудуть тыж приголосити ся к своїй народностній громадї, з якой выходить їх ідентіта, або з культуров котрой ся чують быти звязаны. Окреме вызначнов буде тота самоідентіфікація про жытелїв, котрых етнічна ідентіта в розуміню майоріты ся вяже з неґатівныма стереотіпами.

Словацька република 21. сторочa не може быти побудована на історічных травмах, ани на ставляню мурів. Є то суверенный штат вшыткых жытелїв, якый решпектує плураліту і слободу прояву, а одмітать елімінованя на основі народности, расы, конфесії або інакшости. Влада Словацькой републікы хоче быти ґарантом такого демократічного розвоя, котрый буде ґарантовати каждому жытелёви слободну волю в основных рішінях, детермінуючіх єго достойный жывот.

Братїслава, 23. 2. 2011

І ТАКЕ СЯ СТАВАТЬ

Пришла єм по першый раз до амбуланції ортопеда, бо єм мала якысь проблемы із хырбтіцёв. Уже в чекарни єм ся дізнала, же молодый ортопед є РУСИН із Рунины (окр. Снина). А менї, як твердій Русинцї і особі, котра з Русином не докаже бісїдовати по словеньскы, не дало покоя і вырїшыла єм, же буду із доктором бісїдовати по русиньскы.

Правдаже, на самый перед, як єм вошла до амбуланції, попросила єм го перебачіти, же собі доволю з ним говорити по нашому, бо єм ся дізнала, же він є НАШ чоловік.

Доктор ся кус заразив, попозерав на мене і кус намерзено мі по словеньскы поставив вопрос: ***„Aký váš? Čo za váš...?“***

Кус єм дістала страх, але перемогла єм ся і гварю му: ***„Но, чула єм, же сьте НАШ чоловік – РУСИН, котрый походить із Рунины, а я єм русиньска актівістка, родачка з бывшого Руського. Із НАШЫМ чоловіком не докажу бісїдовати по словеньскы... Одпустьте мі, прошу!“***

Выбрала єм із ташкы русиньскый календарик на рік 2011 з фотоґрафіов Марії Мачошковой і подала єм му го зо словами: ***„Приймийте од мене на памятку холем тот малый календарик.“***

Доктор попозерав на фотоґрафію нашой співачкы і гварить іщі фурт по словеньскы: ***„А toto je kto na fotografii?“***

„Ёй, гварю. Тото є наша найзнаміша русиньска співачка, знама і за границями Словеньска, Марія Мачошкова.“ „Nepoznám,“ гварить мі.

Обертав календарик у руках, обертав. Позерав раз на мене, раз на монітор компютера, до котрого вложыв діскету із снимками моёй хырбтіцї, і в тім моментї єм **не знала, хто із нас двох ся неприємнїше чув, ці я, зато, же єм ся за своє русиньске не ганьбила, або доктор, котрый ся ку свому родному якось тяжко признавав...?**

Минутку было міджі нами тихо, і нараз, як кідь вытрісне фонтана,

(Продовжіня на 2. стор.)

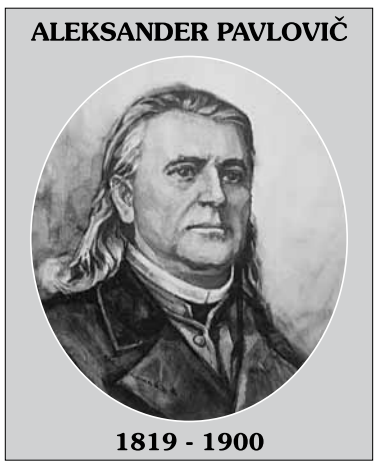

ODKAZ

svjaščenika, rodoľuba, narodnoho budîteľa

ALEKSANDRA PAVLOVIČA

Jak ľude slobodny žîť chočeme z vamî,
Rusîny želajuť bytî Rusînamî!
Svoju cer'kov, jazyk, obyčaj chranîtî,
Čim nas Boh sotvorîv, tym chočeme bytî.
U rodňim jazyku Boha proslavľatî,
U rodňim jazyku žyťa rozvîvatî,
U rodňim jazyku pravdu holosîtî,
Svoje milovatî a čudže uctîtî...

TU ŽYJUŤ RUSÎNY

Chudobna Rusînka
mene svitu dala,
jaka v sklepi na borg
naftu kupovala.

A jak sja tîšyla,
što pîsav Duchnovič,
a napomînala:
- Aňko, všytkym povidž!

Že pid Karpatami
žyjeme Rusiny,
jaky byli dîdy,
taky buduť syny.

Vse jem sja tîšyla,
že-m Rusînka-matî,
že možu Rusîňiv
dîtej svitu datî.

I ja, mamko moja,
sja z toho raduju,
že iz Rusînamî
dňuju i nočuju.

Možeme povistî,
že s'me barz bohaty,
choc' s'me všytky vyšli
iz chudobnoj chaty.

Na mlincovim chlîbi
že s'me vyrostalî,
ta s'me Rusînami
tverdyma zistalî.

Čom by s'me ne malî
svoje tak ľubîtî,
človek lem raz žyje
na tîm Božim svitî.

Každe moje gesto
toto dokazuje,
že mi krov rusîňska
u žylach puľzuje.

Kapusta, steranka,
zamiška z molokom,
aj tak suť Rusînky
prekrasny nevrokom.

Dumajte na svij rod i prî spîsovaňu žyteľstva – 21. maja 2011! A pîšte:
Štátne občianstvo: Slovenská republika
Národnosť: **rusínska**
Materinský jazyk: **rusínsky**

Tam, de Beskidy, Karpaty,
tam je moja otčizna,
tam žyje mij otec, matî,
sestry, braťa, rodîna.

Aleksander Pavlovič

RUSÎNY, DAJME O SOBI ZNATÎ !!!

Anna Haličakova

21. maja 2011!

Осиф КУДЗЕЙ

Нашым людём

Люде милы, люде нашы,
не дайте ся звести,
родны слова суть найкрасшы,
тримайте їх в чести.

Тадь Русином є вам нянё,
дїдо і прадїдо,
чом бы вы на списованя
не ішли їх слїдом?

Русиньску народность мають
вашы бабка, мати,
не ганьбте ся і вы в маю
ку нїй ся признати.

Дїточкы, внукы, правнукы,
вы родина наша,
не збывайте ся азбукы,
она вас окрашать.

Любте, стійте за свій народ,
то не політіка,
лем тот, хто на розум марод
своёго ся зрїкать.

Русин є в каждій епосї
все тверда натура,
знать, же од мамы к мачосї
утїкать лем дурак.

І ТАКЕ СЯ СТАВАТЬ

(Закінчіня з 1. стор.)

молоденькый ортопед мі красным русиньскым языком зачав высвітлёвати, што мам робити і як ся мам о себе старати. Словом, преці лем ся указав як НАШ МИЛЫЙ, ЩІРЫЙ і ДОБРЫЙ чоловік – РУСИН.

Дорогы нашы русиньскы молоды люде, не дусьте в собі і не ганьбийте ся за своє русиньске походжіня! У своїх робочіх просторах, фірмах, амбуланціях, школах і інде – із своїма людми бісїдуйте своїм родным материньскым языком!!! Жебы сьме своє русиньске богатство, історію і культуру захранили про далшы ґенерації, не стачіть нам по русиньскы лем співати, але треба міджі собов і по русиньскы бісїдовати, главно кідь за вами прийдуть і пригваряють ся ку вам своїм красным русиньскым языком нашы старенькы матері, нянькове, бабкы і дїдове! Не бісїдуйте з нима по словеньскы і не нутьте їх своїма способами, жебы в бісїді з вами ламали і комолили свій красный родный язык!!!

***Марія ҐІРОВА**, Снина*

Хочете штудовати русиньскый язык?

31. марец 2011 – то є конечный термін, докы приймають приглашкы на высокошкольскы штудії іщі дві факулты Пряшівскої університы, на котрых мож штудовати русиньскый язык і літературу в комбінації з іншыма предметами:

Факулта гуманітных і природных наук приглашкы приймать на комбінації **русиньского языка і літ. з біолоґіов, ґеоґрафіов, педаґоґіков**;

Факулта шпорту приглашкы приймать на **русиньскый язык і літ. в комбінації з тїлеснов выховов**.

Вірим, же дана інформація заінтересує тых, котры все іщі уважують о высокошкольскім штудію і про кого якраз русиністіка бы ся могла стати іншпіраціов до будучности.

-ап-

Studium Carpato-Ruthenorum 2011

Од 12. юна до 3. юла 2011 буде на Пряшівскій університі в Пряшові проходити **2. Міджінародна лїтня школа русиньского языка і культуры** під назвов **Studium Carpato-Ruthenorum 2011.**

Пряшівска університа в Пряшові є єдинов університов у Словацкій републіці, котра реалізує навчаня **акредітованого штудійного проґраму русиньскый язык і література**, ґестором котрого є **Інштітут русиньского языка і культуры**. Вдяка ёго 3-тыжденному едукачному проєкту **Studium Carpato-Ruthenorum – Міджінародна лїтня школа русиньского языка і культуры** Пряшівска університа є сучасно єдинов університов на світї, котра зареаґовала на інтерес о таку форму навчаня русиньского языка з боку домашнїх і заграничных адептів і в сучасности рихтує **другый річник** того міджінародного проєкту. Вшыткы потрібны інформації о проєктї мож найти на www.unipo.sk/Pracoviská/Ústav rusínskeho jazyka a kultúry/Projekty; www.rusynacademy.sk/Vzdelávanie.

Приголосити ся мож до 1. апріля 2011.

А. П.

ШТО СЯ ТО З

(Проба аналізовати реалізацію ідеї возроджіня русиньского народа на Словеньску за послїднїх 10 років.)

Цїлём той аналізы є спробовати прийти на то, якы суть правдоподобны прічіны деґрадації ідеї возроджіня русиньского народа і глядати можности як направити даный став на Словеньску.

З револючныма змінами в роцї 1989 на Словеньско пришов і русиньскый народный рух з ідеёв возроджіня народной ідентіты і досягнутя народной самостатности Русинів. Русины ся дожадовали, жебы при списованю жытельства могли собі **записати русиньску народность** і жебы русиньскы дїти ся могли **в школах учіти русиньскый язык як материньскый.** На міджінароднім полю было і є потребне досягнути **узнаня Русинів з боку вшыткых штатів, в котрых жыють. Главно з боку України.** Так сьме хотїли даколи забезпечіти ґенерачну народну континуіту у своїй екзістенції. То суть єдины і днеська іщі несповнены, але платны пожадавкы, котры треба сповнити. То ся счасти ай дарило забезпечовати почас років 1990 – 2000. Узнали нам русиньску народность і могли сьме собі єй записати в самостатній колонцї при списованю людей. Кодіфіковали сьме русиньскый язык. На Словеньску зачали взникати русиньскы обчаньскы здружіня. Перша была Русиньска оброда, яка розбігла старостливость о русиньске школство, бо в нїм вїділа перспектіву нашого народного жывота. Лем у Свідницькім окресї в зачатках взникло і фунґовало шість клас з навчанём русиньского языка. Не чудо, же при списованю жытельства в роках 1991 і 2001 ся Русины зачали голосити к своїй народности і языку.

Лемже вести так потрібны діскузії з родічами і школами і аґітовати по селах – не вшыткым функціонарям РОС ся хотїло. Учителїв охотных на сполупрацу в школї скоро не было. Або было їх лем пару. Найідеалнїше бы было, кібы на каждій школї сьме мали директора школы на своїм боцї, жебы на дану тему діскутовав з родічами. Але мы на своїм боцї не мали ани учителїв, не то директорів школ, а так то было в каждім окресї. В сучасности не є кому з рядів РОС аґітовати учителїв. Не є достаток охотных русиньскых функціонарів на таку роботу. Каждый хоче радше діріґовати або радити тому другому як треба робити, але не позерать, же сам ніч не робить на полю росшырёваня навчаня русиньского языка. Зато маме великый недостаток учителїв на школах, якы бы з нами сполупрацовали на аґітачных акціях з родічами. Учітель в школї як наш сполупрацовник – то є наша спаса. Не спасе нас музикант, співак ани танечник, як ся тому ідолу теперь кланяме. Спів і танець нам не поможе в тій етапі, де треба будовати русиньске школство і русиньску ідентіту. Є легше плановати і бісїдовати о возроджіню народа, як робити конкретну аґітачно-пропаґачну роботу о навчаню русиньского языка з родічами і школами. Зато властны цїлї в сферї школства сьме чім дале менше наповнёвали – з властной вины і непружности.

В міджінароднім контекстї ся узнаня Русинів за самостатну народность подарило досягнути у вшыткых штатах. Але там, де то є про нас найголовнїше, на Українї, там нас не узнають доднесь. Также вшыткы Русины на світї сьме і надале лем якобы однож Українців. Кідь не є узнаня народности на 100%, не є узнаня нияке, якобы не было зроблене ніч. Цїла наша снага вышла нанивоч. На міджінароднім полю натиск веджіня РОС на властну владу на Словеньску і на Світову раду Русинів (СРР) за узнаня Русинів з боку України ослабнув. За узнаня Русинів радікально ся снажыв выступати главно о. Димитрій Сидор на Підкарпатю. Правом чекав ожывлїня актівіты і підпору од СРР і штатів, де жыють Русины. Чекала ай русиньска громада на Словеньску стрічный крок од веджіня РОС і од СРР. Але веджіня РОС і СРР нас скламали – не наповнили нашы пожадавкы і очекованя, не підпорили о. Сидора. Наспак, зо страху ся діштанцовали од нёго з непідложеныма выговорками. **Ідея народной слободы Русинів якобы сплясла з нашой властной вины, главно зо страху челных русиньскых функціонарів.** Хыбить ту Василь Турок, хыбить нашым функціонарям силне хотїня досягнути народну слободу і „колонку Русин“ на Українї. **Хыбують нам на челных функціях смілы, револючны і розумны боёвници за права Русинів.** Не треба ся нам хвалити, якы сьме великы і неомылны Русины, бо видиме, же выслїдком самолюбости є тотална програ в нашых снажінях за народну слободу. **СРР ся стягла до уліты і доднесь о нїй не чути, окрем засїдань і выговорок чом ся з Українов не дасть їднати.** Ніч конкретне на міджінароднім полю о узнаню Русинів Українцями ся не рішать. Не є кому. Не є смілого.

По роцї 2000 ся сітуація в русиньскім русї, в РОС, ідейно помалы зачала згіршовати, слабла і дале слабне. В школьскій політіцї на Словеньску по роцї 2000 аж доднесь розпало ся нам веце русиньскых клас, як взникло новых. **Русиньске школство на селах і в містах уж не є главнов ідеёв Русинів,** але главна позорность РОС, яка ся поважує за лідра русиньского руху на Словеньску, ся обернула там, де не треба робити. Там, де є все лем весело, бесстаростно, а попритім мож іщі заробити пінязї на штатных фондах про народностны меншыны, з якых ся щедро підпорують проєкты фестівалів і концертів. **Зробити фестівал ці концерт – то не є нияка велика робота, лем забава. Кідь є дость пінязей, фестівал зробить хоцьхто. Стачіть єден староста села, як напр. в Миковій.** Ани хосен про захрану

НАМИ СТАЛО? (1.)

народа з фестівалу не є такый вызначный, як о тім наднесено говорять тзв. „фестивалници“. Правда, **добрый фестівал є велика слава главно про орґанізатора, заслужена радость, але то не є захрана народности, а уж нияк раз не захрана родного языка.** Така є правда. **Парадоксно, у нас є така сітуація, же на фестівалы і на концерты каждый рік іде бівша часть штатных фінанцій выдїленых про русиньску народностну меншыну, як на школство. Притім школство є ядром про захрану ідентіты народа. І самособов тяжка дрина.** Може якраз зато ся нам не хоче робити на полю школства. Радше будеме гуляти за штатны пінязї. **Так з народнобудительского обчаньского здружіня РОС поступно,** з вины лаіків і непружных діскутерів, координачного выбору РОС, з недостатку знань о значіню родного языка про народну перспектіву **стала ся орґанізація подобна концертній, забавній і заробковій аґентурї про етнобізніс з русиньскым фолклором.** Членство Русинів є забавній концертній аґентурї уж лем як затяж. В бізнісї ся їднать о фінанчный зіск: чім менше людей, тым бівшый зіск про каждого.

Недостаток знань о ідентіфікації народа ся проявлює у нас в хыбных філозофічных поглядах ці в мылных одгадах реалной сітуації в процесї народного возроджіня. Стало ся нам, же нехотячі знічіли сьме то, што сьме не хотїли знічіти, лем сьме хотїли, жебы переміг наш властный погляд. Самособов же нерозумным способом, кідь є недостаток знань. Укажеме собі то на прикладї высловів, котры начісто змели зо стола главну ідею возроджіня народа а поставили до чела роботы РОС шкодливу ідею о проєктах тзв. культуры, заложену на забавках народа. На засїданю КВ РОС, кідь ся рїшала тема школства, єден член КВ РОС повів: ***„Няй собі міністерство школства не думать, же Русиньска оброда ся буде старати о русиньске школство, кідь на нёго не давать пінязї. Мы ся будеме старати о культуру, бо міністерство культуры давать пінязї на проєкты, так їх будеме выужывати. То суть пінязї на культуру, а чом бы мы ся мали старати, як з тых пінязей забезпечіти русиньске школство? Няй за русиньске школство одповідать міністерство школства, а не мы.“***

Про тых членів КВ РОС і їх орґанізацій, котры не хотїли ходити по селах за родічами і аґітовати за русиньскы школы, а хотїли о Русинах лем бісїдовати до вітра на КВ РОС, тот выслов быв якобы ослободжінём з оков. Ясно, же тоту ідею підпорили, і хоць не вшыткы, але была прийта. Было ясне, же в КВ РОС взникла фракція – замкнута подникательска ґрупа з властныма представами о выужываню фінанцій придїленых РОС штатом. Ту было офіціально повіджено, же русиньске школство уж не є тото основне, але буде ся слїдовати фінанчный зіск з проєктів міністерства культуры СР. **Од тогды ся властно датує тоталный ідейный розкол в русиньскім русї на Словеньску.** Ножычкы ся чім дале веце росходять. Пропасть є глубша і глубша. Єдна ґрупа ся старать і дале о розвой школства, а друга нашла залюбу в забавных проєктах і етнобізнісї.

„Бізнісмены“ забоёвали о репрезентацію Русинів Словеньска. О верейне узнаня Русинів за самостатный народ з боку Українцїв ся уж од тогды на Словеньску не старать нихто. Кресло є вольне. Передогров того розколу, быв одход з РОС А. Зозуляка з цїлов редакціов Народных новинок і Русина, **котра забезпечовала реалізацію цїлїв і в сфері русиньского школства в рамках РОС.** Одышло сердце орґанізації РОС. Нагородити їх дакым другым в РОС сьме не доказали, але снажыли сьме ся. Было то над нашы силы і схопности. Дашто сьме пробовали робити в школьскій комісії РОС, але то ани здалека не мало желаный ефект. **Теперь школьскыма вопросами і дале ся занимать Русин і Народны новинкы – як самостатне обчаньске здружіня.** А в РОС зістала уж лем слаба, або нияка, снага рїшати проблемы русиньского школства. **Школьску комісію веджіня РОС наконець зрушыло як непотрібну. Так РОС властно выкастровала сама себе.** Стала ся про ідею русиньского народного возроджіня на Словеньску сама нехосенна, неперспектівна і непотрібна. Дале уж лем ся прижывлёвала і зарабляла на проєктах. **То, што реалізує РОС теперь, то не є реалізація народных ідей, возроджіня языка і народа в праксї, але лем ослава самых себе і наганяня властной славы. Ідейно нафукнута бублина без раціоналного ядра.** Од того часу ідея русиньского школства на Словеньску плавать долов водов. Ідею возроджіня русиньского народа на Словеньску реалізує уж лем обчаньске здружіня Русин і Народны новинкы і Інштітут русиньского языка і культуры Пряшівской універзіты. Похвально ся треба высловити і на адресу Сполку русиньских писателїв. То мозоґ народа, а фунґує добрї. О тім єм ся сам пересвідчів 14. февруара 2011 на ёго громадї в Пряшові.

Главным проблемом в РОС уж даякый час є абсенція перспектівного думаня. Представа музичных проєктів і фестівалів може чім дале веце лакать людей на тунї пінязї і на туню особну славу, але як гарджа розожерать нашу первістну ідею о возроджіню русинства. Смутне є то, же многы з нас собі тото ани не усвідомлюють. Ту міцно Русинам хыбують знаня о народных рухах. Кідь в даній проблематіцї не мать ясно обычайный член орґанізації, велика шкода ся не стане, але як то не мать в голові ясно высокопоставленый русиньскый функціонарь, потім терпиме мы вшыткы Русины на Словеньску а народ іде до загубы, ай кідь нихто з русиньских функціонарів собі тото особно не желать. А зато днесь можеме повісти же *сітуація ся нам вымкла з рук винов недостатку нашых знань проблематікы ефектівного возроджіня народной ідентіты.*

Мґр. Ян КАЛИНЯК, Свідник

К статї Яна Допіряка
(Народны новинкы, 1/2011, с. 5)

З великов уважностёв єм прочітав статю Я. Допіряка *Русины, на словічко*. Несподївало ня, з яков легкостёв він переходить нелем в моїй статї од темы к темі, але і к далшым темам в моїх роботах, опублікованых в іншых періодах мого жывота. Ніч му не сперать різны темы нелем моїх статей і книжок, але бесцеремонно переношати до моёй конкретной роботы і проблем русиньской літературы ці русиньского школства, і вшытко перемішати, вырвати з контексту і приписати мі, подля нёго, вшыткы „смертелны гріхы“ – без даякых арґументів і конкретных доказів.

Наприклад, зо статї в *InfoРусинї*, присвяченій памятцї скоро усопшой Марії Хомовой вырывать з контексту речіня і цїлы абзацы, якы не мають нияке одношіня к їй памятцї. Перекручує слова даколишнёго міністра культуры М. Мадяріча, котрый свого часу высоко оцїнив мою книжку *Розвиток русинської поезії від 20-х до 90-х років XX. століття* і без будьякых арґументів обвинює ня, же я тоту книжку написав про Українцїв, а не про Русинів. З ёго слов видно, же тоту книжку може ани не відїв, не то жебы єй і читав. А тоту книжку высоко позітівно оцїнили такы авторы, як проф. Іван Поп (Чехы), проф. Ейлен Русинко (США), проф. Марія Павловская (США), проф. Павел Роберт Маґочій (Канада), словеньскы літературознателї, на погляды котрых при оцїнёваню книжкы ся операв М. Мадяріч, як і русиньскый літератор доц. Др. Мірон Сисак, к. н., котрый тоту книжку высоко оцїнив за єй оптімалну концепцію. Таксамо належно єй оцїнили такы учены люде, як Ян Юда, к. н. і Владимір Черевка, к. н. Так само книжку высоко оцїнив єден анґлофонный автор, слова котрого ту зацітую: *„Autorovym kritériom, podľa ktorého identifikuje básnika ako Rusína, je uvedomenie vlastnej rusínskej identity, a nie nevyhnutne literárna tvorba v spisovnej rusínčine, pretože viacerí z uvádzaných básnikov publikovali predovšetkým v ukrajinčine a ruštine. Poézia vyrastajúca z hlbokých koreňov starej ľudovej kultúry predstavuje pre Rusínov bohatú tradíciu. Obdobie 20. až 40. rokov svedčí o dynamickej tvorbe etnicky rusínskych básnikov a spisovateľov, ktorí písali po rusky, po ukrajinsky a neštandardizovanými variantmi literárnej rusínčiny. Bohatá spisba v literárnej rusínčine sa nachádza v ročenkách, z ktorých mnohé sú spojené prevažne s gréckokatolíckou cirkvou a taktiež so slávnou tradíciou rusínskej podoby cirkevnoslovanského liturgického jazyka...“*

Лем такы антірусиністы, як „плачучій“ професор Юрко Бача крітіковав ня, же я называм творчость написану українськым языком русиньсков поезіов. А єден зо шпіцлїв ШТБ з научным тітулом обвинив ня, же тов книжков я зрадив Українцїв. Іншый тзв. Українець з русиньской родины, доц. Др. Ю. Кундрат, к. н., нарікав, же я неправдиво оцїнюю „українську“ поезію як русиньску.

Выходячі з повідженого высше, не треба доказовати, што значать слова ненавісти пана Допіряка о тім, же моя книжка написана про Українцїв.

Наперек тому ініціатіву ґрупы русиньских активістів активізовати Русинів перед списованём людей на Словеньску в маю того року я вітам і підпорую. В кругу многых далшых Русинів я підпорую тоту ініціатіву каждым рядком своїх статей і книжок. Даю Вам знати, пане Допіряк, же такым активістом я быв уж од часу взнику Русиньской оброды і дотеперь ним єм, што є явне і з моїх минулорічных публікацій. К такым активістам належить цїлый ряд русиньских авторів, якы уж довгы рокы росшырюють міджі русиньскыма читателями художнє і публіцістічне слово вєдно з членами редакцій *Русин і Народны новинкы*, *InfoРусин* і іншых друкованых орґанів, як і радія і телевізії.

Як видите, пане Допіряк, не сьте самы, што робите тоту роботу. Мате правду, же в тім часї перед списованём людей треба аківізовати людей не лем через друкованы орґаны, але і прямыма стрічами з людми на селах, школах і різных громадах, як сьме то робили перед списованём людей в р. 2001. Тодышнї скусености треба росшырити і продовжыти.

Але не треба ся ограничовати лем штатістіков з часів насилной українізації, як кібы перед нёв Русинів ани не было. Памятайте, же в школьскім роцї 1947/48 было 313 вшыткых тіпів русиньских (*руськых*) школ з адекватнов кількостёв школярів і штудентів. Їх до тых школ посылали їх родічі-Русины. І было їх далеко веце, як є теперь. Не під 40%, але далеко над 50%. На тоту штатістіку не треба забывати, хоць закля не маме точны числа. Ограничовати ся лем штатістіков з року 2001 є явнов демобілізаціов, котру нияк раз не треба підпоровати. Знижіня процента Русинів на выходнім Словеньску на число під 50 % є насилна конштрукція, яка іґнорує історічну сітуацію з другой половины 19. стороча, як і сітуацію по роцї 1918 а майже і до кінця 40. років минулого стороча (1947/48).

Вами ужывану штатістіку выпрацовав (в основі!) в знамій публікації Ян Липиньскый про демонштрацію реалного ставу в роцї 2001, з котрой треба штартовати далше, жебы досягнути хоцьбы таке підвышіня, яке было досягнуте в тім 2001 роцї. Снагу іґноровати історію русиньских школ од Духновічовой добы аж до повойновых років по роцї 1945 не мож інакше відїти, як забываня історії самого русинства, котре мать свої зачаткы в далекых сторочах уж од приходу до нашых країв славяньских апостолів Кіріла (Константина) і Мефодія. Ани в сучасных условіях не треба забывати на історію русиньских школ і історію самого русинства, котре мать давны традіції і розвивало ся під впливом авторіты поєдных русиньских активістів в нашій історії, причім досягло вызначны успіхы уж у 18. і 19. сторочах.

Дозвольте, пане Допіряк, на марґо Вашой полемікы з моїма текстами высловити велику неспокійность. Такы цітації я мушу назвати неґрамотныма. Предмет моёй полемікы, повіджме, з паном Бандурічом, Вы іґноруєте як кібы го і не было (подобно то робить і сам пан Бандуріч). На основі того мі приписуєте такы тверджіня, якы я не высловив, але Вы мі їх приписуєте, бо сьте їх выторгли з мого контексту і тым сьте їх сфалшовали. Не є важно, чом сьте то зроболи, ці замірно, ці з непорозуміня, але є то неґрамотно. Так ся полеміка не веде. З чуджого тексту не мож цітовати будьяк, як ся кому захоче, але так, жебы читатель порозумів позіції обидвох полемістів. Кідь полеміста не порозумить, або замірно выторгне з контексту неповный текст авторьского выслову, выслїдок не може быти адекватный повному авторьскому, бо є сфалзіфікованый і як такый є не лем бесцїнный про предметну полеміку, але є шкодливый. На тото бы мали памятати нелем авторы конкретных полемік, але і редакторы окремых друкованых орґанів. „Прінціп“ *што хочу, то напишу*, не може быти кредом ниякого автора, але ани редактора, котрый бы надруковав будьшто, што му автор принесе.

(Продовжіня на 4. стор.)

Списованя людей 2011 і *Наш край*

В першім рядї хочу повісти, же вітам зрод новой політічной партії ***Наш край***. Зарівно але, на основі моїх скушеностей мушу высловити побоёваня, жебы ся не стала „krycou organizáciou“. Орґанізаціов, яка бы політично і тзв. леґітімно была перманентно під контролёв *SIS* (Slovenská informačná služba). Тота бы і маніпуловала, і контролёвала Русинів СР. Главно теперь, в часї списованя людей 2011.

ЯКЫЙ ВАШ ПОГЛЯД

КСУТ быв таков орґанізаціов під сталов кураторелов ШТБ. Наперед нас активізовали, а потім – рафіновано маніпуловали і пронаслїдовали. Новы люде і по новембрї 1989 нас лустровали. Новы „політіци“.

Часы, правда, ся змінили. За пару років, я пересвідченый, будуть лустровати і ведучіх – лідерів, але і членів партії *Наш край*. *„Вот, это диалектика,“* говорив класік.

На основі моїх скушеностей не єм і не буду уж членом ниякой народностной орґанізації ці на базї „občianskeho združenia“, або і „politickej strany“.

Не аґітую проти партії *Наш край*, але припоминам, же історія ся повторять. Колесо історії ся крутить і буде ся крутити. Політічны млины мелють і будуть молоти, і в 21. сторочу!

Андрій КАПУТА, Свідник

К статї Яна Допіряка

(Закінчіня з 3. стор.)

Было бы смішно, але і крайно нерозумно, кібы сьме не брали до увагы сучасный став школства у нас на Словеньску, але і в світї. В сучасній добі, коли одборници скоро в каждій европскій країні „ламлють“ собі головы над тым, жебы вытворити штонайефектнїшы методічны поступы на навчаня окремых учебных предметів, як математіка, фізіка, хемія на основных і середнїх школах, як і методікы навчаня языків, **Вы, пане Допіряк, єдным чаркнутём пера рішате іщі тяжшый проблем – способ і методы навчаня материньского русиньского языка в школах в селах з русиньскым населїнём. Твердите, же на тых школах не треба заводити ниякый штатут навчаня русиньского языка, комплетно фінанчно забезпеченый штатом, але „новаторьскы“ радите на словеньскых школах даного реґіону навчати русиньскый язык...** Радите, як учітелї на тых школах мають поступовати з навчанём русиньского языка. Вы собі не усвідомлюєте, же одборно-педаґоґічно і методічно Вы сьте комплетно некомпетентный о тых проблемах ся высловлёвати. Вы не познате конкретну сітуацію на школах в реґіонах з русиньскым населїнём. Раджу Вам прочітати собі статю Мґр. Марека Ґая, методіка русиньского языка, ***Сучасный став русиньского народностного школства і перспективы до будучности*** (*Русин*, 6/2010), жебы сьте не лїтали в хмарах фантазії, але жебы сьте ся спустили на реалну землю.

Але є правда, же на дакотрых школах роблять директоры і учітелї, котры суть охотны завести навчаня русиньского языка на своїй школї, кідь бы ся назберало достаток родічів, охотных посылати свої дїти на тото навчаня материньского русиньского языка.

То значіть, же штатут навчаня русиньского материньского языка не є нияков фікціов, але конкретнов потребов забезпечіня реалного фунґованя того штатуту на каждій школї, де потеціально суть русиньскы дїти. Кідь на конкретній школї даколишнёго русиньского села до кінця 40. років 20. стороча была русиньска школа, то значіть, же там было і русиньске населїня. А де ся оно подїло? Теперь го там уж нїт?

Подля Вас, пане Допіряк, процента указують, же теперь там жыє овелё менше Русинів, як їх было до кінця 40. років повойновых часів. А тогды на выходнім Словеньску было коло 313 вшыткых тіпів русиньскых (*руськых*) школ. Тоту штатістіку Вы іґноруєте. Чом? На тоту історію русиньскых школ не треба забывати. Зато споминаный штатут русиньского материньского языка на школах в селах, де жыє русиньске населїня, і тото, котре уж ся голосить к іншій, як русиньска народность, зато треба забезпечіти аплікацію штатуту навчаня русиньского материньского языка в ёго літературній подобі. Тогды буде мож досягнути на многых школах в селах з русиньскым населїнём добровольне навчаня русиньского материньского языка. О тім уж давнїше говорили дакотры директоры і учітелї в селах з русиньскым населїнём, котры могли і хотїли учіти русиньскы дїти по русиньскы.

Не бавте ся, пане Допіряк, з процентами, то є дїтьска гра. А ту іде о жывот русинства. Нашы предкы в тых далекых і близшых часах то добрї розуміли і старали ся, жебы в історічно русиньскых селах были русиньскы школы. І тоты школы такыма были, покы їх тотална українізація комуністічного режіму не зліквідовала тотально!

Проти той українізації я воёвав од першых днїв поновембровых часів, і дотеперь ся того тримам, о чім свідчать вшыткы мої дотепепрїшнї публікації. Ваше нерозуміня моёй роботы то є єдно дїло. Друге є то, же Вы ся вегементно намагате замірно фалзіфіковати мою роботу вцїлім, дезінформовати о нїй чітателїв *Народных новинок* і *InfoРусина*. Уж то робили такы тузы, як плачучій професор Юрко Бача і академік чуджой країны Николай Мушинка, а окрем них і дакотры іншы шпіцлї смутно знамой ШТБ, котры ся фурт снажать выґумовати Русинів з історії. Хоць они одтогды притихли, але і теперь ся снажать продовжовати свою пекелну гру.

Што ся тыкать моёй конкретной роботы, то я ся обыйду без Вашых рад. Радите мі то, што Вы не знате робити, але радите направо і налїво. Можете собі прочітати мнов написаный учебник про русиньскы школы (1998). Я роблю роботу, котрій розумлю і не беру ся радити іншым одборникам, што они мають робити. А Вы собі думате, же можете давати рады о педаґоґічно-методічній роботї одборникам, котрій комплетно не розумите. Але настоюєте на тім, же іншы одборници бы мали поступовати подля Вашых рад. А де Вы были дотеперь, же сьте такый наймудрішый? Не было Вас чути ани на єднім сеймі РОС, ани на Світовых конґресах Русинів, ани при списованю жытельства Словеньска в роцї 2001, ани на іншых одборных конференціях о Русинах і русинстві. А нараз сьте наймудрїшый і радите, наприклад, одборникам з Пряшівской університы, як они мають поступати з навчанём русиньского языка. Было бы то смішне, кідь бы то не было аж барз смутне.

***Доц. ПгДр. Василь ХОМА, к. н.**, Братїслава*

Окрыглый стіл партії *Наш край* – гей, або нїт? (1.)

26. януара 2011 і 23. февруара 2011 опубліковали ***Народны новинкы*** статї панів **ЮДр. Петра Крайняка, Др. Івана Бандуріча і Мґр. Яна Калиняка** о реалізації Округлого стола в центрї політічной партії ***Наш край*** на Соліварьскій ул. ч. 70 у Пряшові, якый ся одбыв **18. децембра 2010**. В споминаных новинках **26. 1. 2011** было опубліковане і моє мале комуніке, на котрім ся договорили участници Округлого стола.

Знам, же од **18. 12. 2010** уплынуло дость часу на то, жебы єм ся як орґанізаторка даного Округлого стола высловила к ёго рішіням, як ня к тому уж веце раз вызвав пан Бандуріч, якому заваджать якобы їх утаїня. Нїт, пане Бандурічу, ніч не таїме, лем сьме ся договорили, же медіям даме їх выслїдкы, аж кідь даякы досягнеме. Але затля мисиме смутно конштатовати, же ся ніч велике не стало. Чекаме, же нас прийме підпредседа влады СР про народностны меншыны **Рудолф Хмел,** чекаме, же нас приймуть вызначны представителї краю, може і міста Пряшова, в якім наша партія має свій центер як єдина реґіонална політічна партія на Словеньску. Інформації о мнов зорґанізованім Округлім столї в дакотрых медіях, главно в *Народных новинках*, але і в *„Bardejovských novinách“* (статя пана **Інж. Яна Допіряка**) суть часто неточны, а кідьже в послїднїм часї ся росторгнув міх із Округлыма столами (єден про русиньскы орґанізації быв скликаный Русиньсков обродов на Словеньску, другый Клубом Русинів Словеньска, і далша політічна партія Мост-Híd, інтересно, ся їмать орґанізовати Округлы столы і в менї Русинів, Українцїв або Ромів), то ня примусило реаґовати і высвітлёвати, о чім быв наш, преці лем першый, а то нам уж, думам, нихто не возьме. ***(Позн. ред.: Округлы столы о Русинах і їх снажінях ся реґуларно орґанізовали по роцї 1989, т. є. уж перед 20 роками, были конштруктівны і принесли конкретны выслїдкы.)***

Барз бы єм рада позвала представителїв вшыткых русиньскых і українських орґанізацій. Може ся мылю, но на Словеньску дїє высше 70 русиньскых обчаньскых здружінь і сполків, а не знам кілько українських, також самы узнате, же на

першый раз єм не могла позвати вшыткых. ***(Позн. ред.: Редакція бы была вдячна мати к діспозіції список тых орґанізацій. Покы знаме, тілько русиньскых орґанізацій не є у світї довєдна.)***

Позвала єм конкретно 34 вызначных представителїв русиньского і українського рухів, але позваня прияло лем 12, вєдно зо мнов нас было 13. Позывала єм їх переважно особно, зато ня мерзить, же дакотры з них теперь орґанізують властны Оклруглы столы, но нашу партію на них не позывають.

Округлый стіл мав за цїль обговорити два главны пункты. **В першім рядї** ішло о округ жадань Русинів і Українцїв адресованых підпредседови влады СР Рудолфови Хмелови:

а) проблем русиньской і українськой культуры на Словеньску (Словеньскый розглас – редакція НЕВ, етнічне высыланя в Словеньскій телевізії, ПУЛЬС, ТАД);

б) народностне школство;

в) проблем словакізації жытелїв русиньской народности в Ґрекокатолицькій церькви на Словеньску.

В другім рядї ішло о кампань перед списованём жытелїв на Словеньску к 21. маю 2011.

Вшыткы участници – **ПгДр. Люба Кралёва, ПгД.** (председкыня партії *Наш край),* **Інж. Ян Липиньскый** (підпредседа партії), **Пгарм. Др. Рудолф Гриць, ПгДр. Душан Дранчак, ЮДр. Мірослав Дуда, доц. ПгДр. Александер Дулеба, к. н., Інж. Камі́л Крайняк** (вшыткы споєны з партіёв *Наш край)*, **проф. ПгДр. Микола Мушинка, др. н., ПгДр. Александер Мушинка, ПгД., Мґр. Владимір Марушин, АртД., Владимір Противняк, Мґр. Мірослав Кереканіч, Інж. Петро Сокол, Мґр. Павел Боґдан, Мірослав Ілюк, Інж. Ян Тілняк і ЮДр. Петро Крайняк –** своёв конштруктівнов діскузіов підкреслили хосенность стрїчі, бо вшыткы конштатовали важность сітуації в контексті асімілації і словакізації на северовыходї Словеньска жытелїв русиньской або українськой народностных меншын, но главно тых, якы ся голосять к русиньскому або українському материньскым языкам, але свою народность собі русиньску або українську не пишуть, але словеньску.

Л. Кралёва зацітовала слова **Мґр. Ондрея Кандрача**, редактора Словеньского розгласу і знамого русиньского фолклорісты, при ёго позываню за Округлый стіл: ***„Може є то вопрос єдной-двох ґенерацій, кідь Русины або Українцї на выходї Словеньска заникнуть, бо їх дїти уж не говорять ани по русиньскы, ани по українськы, але лем по словеньскы. При награваню народностного высыланя в Словеньскім розгласї, в радію Патрія є проблем найти молодых людей, котры говорять по русиньскы або по українськы, неговорячі о тім, же нихто з них не знає азбуку!“***

(Позн. ред.: Дале Л. Кралёва увела точный список позваных, котры не пришли, бо мали свої робочі ці родинны повинности, оправдали ся або не оправдали, але тот список не будеме публіковати, бо нашы новинкы не суть кадровым оддїлїнём ниякой партії, а потім і шкода на такы збыточности тратити простор, бо то є дїло записнїцї як інтерного документу партії із стрїчі.)

Наша партія є партіов толеранції к походжіню, світонагляду, і зато вопрос русиньской або українськой народности, але і вопрос приналежности або неприналежности к будь-якій церькви (ґрекокатолицькій, православній і іншым) поважує за особный і внуторный вопрос нашых членів. Зарівно є наша партія толерантна к віросповіданю і народностній приналежности каждого жытеля Словеньска. Взникли сьме главно зато, абы сьме заступали інтересы марґіналізованых ґруп жытелїв СР і їх теріторій. Русины або Українцї жыли на теріторіях, котры были з ґеоґрафічного погляду все тыма окраёвыма і, нанещастя про них, то так зістало доднесь. Зато **будеме сполупрацовати з каждым, кому залежить на заставлїню вымераня Русинів як народа. То мусить быти алфов і омеґов нашого снажіня. Наш народ вымерать і настав час змірїня вшыткых таборів і насмерованя позітівной енерґії на ёго возроджіня, не на забруднёваня остатнїх у тім возроднім процесї.**

Усвідомлюєме сі, же голошіня ся к народности є субєктівне чутя ***(Позн. ред.: але выходжаюче з обєктівного познаня...)*** і никому го не мож нарядити і каждого треба в ёго чутю толеровати. Мы в кампанї перед списованём можеме ся лем намагати о то, абы сьме **представили людям на выходнім Словеньску, але і цїлому Словеньску драматічну історію Русинів в Европі і жебы сьме людей із русиньскым корінём привели ку задуманю ся над тым, ці они самы не беруть участь у вымераню народа своїх предків, кідь наприклад зо своїма дїтми не бісїдують по русиньскы або кідь жыють у змішаных манжелствах, а дїтём запишуть словеньску народность свого мужа або жены якобы зо страху, же в інакшім припадї к їх дїтинї бы ся могло приступати не так, як к представителям майоріты.**

Люба КРАЛЁВА, председкыня партії Наш край

(Закінчіня в далшім чіслї.)

Стріча при Округлім столї

18. февруара 2011 в засїдалнї Крайского выбору Матіцї словеньской в Пряшові з ініціативы Русиньской оброды на Словеньску стрітили ся представителї русиньскых обчаньскых здружінь, котры підпорують розвой культурного і сполоченьского жывота Русинів на Словеньску. Участници **стрічу** назвали **Округлым столом** і тоту робочу назву хочуть поужывати і при далшых стрічах.

Округлый стіл подля їх погляду має быти конзултачным і зъєдиняючім форумом при рішаню тых проблемів, котры пересягують рамкы діятельства єдной орґанізації і вообще дотыкають ся важным способом жывота Русинів і русиньского руху. Проґрамом стрічі были вопросы **списованя людей к 21. маю 2011**, котре участници означіли за найвызначнїшу подію, яка Русинів чекать по десятёх роках. Участници стрічі інформовали о активностях своїх орґанізацій, якы заступали, котрыма хочуть внести вклад до кампанї перед списованём людей, і способах – як досягнути якнайлїпшы выслїдкы. Было высловлене желаня, абы на будучім Окрулім столї взяли участь вшыткы русиньскы орґанізації на Словеньску, враховано тых, якы діють в рамках Словеньской асоціації русиньскых орґанізацій. Їх участь на стрічі означіли як прояв доброй волї рішати сполочны проблемы Русинів і снажінём припомочі успіху в списованю жытельства. (Найблизша стріча была **5. марца 2011** і єго орґанізатором быв председа Клубу Русинів Словеньска Інж. Славомір Гиряк.Главным пунктом быв зась про свою важность вопрос списованя людей.)

В будучности Округлый стіл ся мать скликовати к далшым важным проблемам, покы буде о стрічу інтерес і єй участници будуть активно припомагати рішаню актуалных проблемів.

***Др. Петро КРАЙНЯК**, Пряшів*

Православіє і сучасность

6. апріля 2011 о 9.00 год. у будові Православной богословской факулты Пряшівской університы на Масаріковій ул. ч. 15 в Пряшові ся одбуде **3. річник научной конференції штудентів, абсолвентів і молодых научных працовників із міджінароднов участёв на тему Православіє і сучасность.** Цїлём той акції є презентовати роботы штудентів бакаларьского, маґістерьского і докторандьского штудія, абсолвентів і молодых научных працовників до 35 років на споминаній університї. Повный текст лекції (розсяг 10 мин.: 5 – 7 сторінок) треба послати **найпізнїше до 31. марца 2011.**

Контактны особы: Мґр. Владимір Коцвар, ПгД. (ladov1@gmail.com) і Мґр. Люба Крутьска (ljubinkas@gmail.com).

-р-

Продовжує 3. річник семінарів карпаторусиністікы

Семінарём присвячным презентації выдавательской продукції в русиньскім языку на Словеньску за рік 2010, **14. февруара 2011 Інштітут русиньского языка і культуры Пряшівской університы (ІРЯК ПУ) в Пряшові** одкрыв **третій річник** свого довготырвалого проєкту **Научных семінарів карпаторусиністікы**. Можность на презентацію выслїдків своёй цїлорічной роботы перед шырокыв авдіторіов 14. февруара 2011 выужыли окрем ІРЯК ПУ і пряшівска **Редакція Русин і Народны новинкы, Академія русиньской культуры в СР і Сполок русиньскых писателїв Словеньска** (вшыткы суть членьскыма орґанізаціями **Словеньской асоціації русиньскых орґанізацій**).

Проєкт семінарів карпаторусиністікы ся реалізує на Пряшівскій університї (ПУ) з місячнов періодіцітов почас академічного рока од року 2009. Почас того періоду доказав заінтересовати ученых і штудентів ПУ, але і верейность Пряшова і Пряшівского краю. Почас тринадцятёх семінарів на теріторії даной університы прозвучали лекції ученых із Канады, Чех, Словакії, Польщі, Австрії, Україны і Сербії, котры ся занимають різныма аспектами карпаторусиністікы: історіов, языкознательством, соціолоґіов, соціолінґвістіков, літературов.

Выслїдком дотеперішнїх двох річників проєкту были два зборникы научных робот під назвов *„Studium Carpato-Ruthenorum – Штудії з карпаторусиністікы 2009“* (Копорова, К., ед., Пряшів: ІРЯК ПУ, 2009, 152 с.) і *„Studium Carpato-Ruthenorum – Штудії з карпаторусиністікы 2010“* (Копорова, К., ед., Пряшів: ІРЯК ПУ, 2010, 132 с.).

В тых днях ІРЯК ПУ приправує **14. семінарь**, котрый буде **30. марца 2011 о 14.00 год. у засїдалнї Ректорату ПУ.** Із лекціов на міморядно актуалну тему – ***Політічны партії в народнім русї карпатьских Русинів*** выступить реномованый одборник на дану проблематіку, історік Сполоченьсконаучного іштітуту Словеньской академії наук у Кошіцях **ПгДр. Станїслав Конєчный, к. н.**

Інтеґралнов частёв семінаря, як обычайно, буде презентація найновшых публікацій із области карпаторусиністікы.

Вшыткы сьте щіро вітаны.

Анна ПЛЇШКОВА,
ІРЯК ПУ в Пряшові

САРО МАТЬ ЛЕҐІТІМНЕ ПРАВО ЗАСТУПАТИ РУСИНІВ СЛОВЕНЬСКА В СКР І СРР !!!

Окресна орґанізація Русиньской оброды у Свіднику є самостатным обчаньскым здружінём Русинів у окресї Свідник і мать 57 правоплатно зареґістрованых членів. Перед двома роками орґанізація здобыла правну субєктівіту зареґістрованём своїх Станов на Міністерстві внутра СР. На основі того може самостатно плановати і орґанізовати свої активности і господарити без вшелиякых туторів. Уж не є ани з орґанізачного, ани з екзістенчного боку одказана на милость або немилость людей, котры ся про нашу членьску базу стали невірогодныма!

В тім роцї наша орґанізація як самостатный правный субєкт была приата за колективного члена Словеньской асоціації русиньскых орґанізацій (САРО).

Тота асоціація зъєдинять русиньскы обчаньскы здружіня і сполкы на Словеньску і є леґітімным членом Світового конґресу Русинів. Председом САРО є Мґр. Александер Зозуляк, якый перед тым 15 років быв выконным секретарём Світовой рады Русинів (СРР) а 2 рокы єй председом, аж покы в роцї 2009 з функції в СРР добровольно не одышов. Быв закладаючім членом РОС, довгы рокы єй выконным секретарём а 20 років є шефредактором редакції Русин і Народны новинкы (окрем далшых функцій в русиньскім русї). **До САРО ся му подарило здобыти далшых 7 обчаньскых здружінь Русинів на Словеньску, также в сучасности тота асоціація мать 8 членьскых орґанізацій.**

Перед 6 роками на Словеньску настав розкол в поглядах і орґанізації русиньского руху. Наслїдком того в сучасности єдну ґрупу русиньскых обчаньскых здружінь застрішує РОС на челї з єй председом Владиміром Противняком, а другу ґрупу – САРО на челї з Мґр. Александром Зозуляком. САРО на 9. СКР (Мараморош-Сіґет, 2007) заропонована, жебы до далшого засїданя СКР Русинів Словеньска в СРР репрезентовав делеґат за РОС, а на послїднїм, 10. засїданю СКР у Сербії і Хорватії (2009) ся вздала репрезентовати Русинів Словеньска у СКР і СРР зась на хосен РОС.

На основі рішіня членьской базы 14. 2. 2011, але САРО на далшім засїданю СКР того року в Будапештї буде ся домагати свого леґітімного права, жебы єй представитель далшы два рокы репрезентовав Русинів Словеньска в СРР. Бо за даного ставу окрем того, же САРО дотеперь не реалізовала своє ліґітімне право, навыше доходить к порушованю платных Станов СКР в тім пунктї, же представитель СРР за кажду країну мать на засїданях СРР і СКР право голосованя, з вынятком выконного секретаря, якый тото право не мать. Выконным секретарём од року 2009 є представитель РОС В. Противняк, якый зарівно репрезентує в СРР Русинів Словеньска – але без права голосованя. *(Єдино, жебы СКР змінив на найблизшім своїм засїданю 17. – 19. юна 2011 в Будапештї Становы СКР в данім пунктї)*. Кідь міджі Русинами є холем яка-така почливость і сумлїня, так уж дале бы не мали толеровати двоєдиность функції В. Противняка, а тым і порушованя Станов СКР. **Кідь суть РОС і САРО рівноцїнныма двоєдиныма представителями Русинів Словеньска у Світовім конґресї Русинів і Світовій радї Русинів, так на найблизшім СКР бы ся в тім дїлї мала зробити направа. Інакше мож похыбовати о серьёзности рішінь і резолуцій приятых на засїданях СРР і СКР.**

Словеньска асоціація русиньскых орґанізацій (Окресна орґанізація Русиньской оброды у Свіднику.)

• *Вокально-інштрументалнa ґрупа ПАЙТАШЕ зо Снины перед Храмом св. Василія Блаженого в Москві: (зліва горі) Мартін Руснак, мол., Ніколета Гулаєва, Йосиф Зущак, Даньєл Гулай, (долов) Петро Гарнічар і Мартін Руснак, ст.*

Пайташе зо Снины – в Москві

23. – 27. февруара 2011 співацько-музична ґрупа *Пайташе* зо Снины на челї з Даньєлом Гулаём абсолвовала далше загранічне выступлїня, а то в Москві на позваня Словеньского інштітуту в Москві, в котрім суть здружены Чехы і Словаци, што ту жыють. (Може міджі нима бы ся нашов і даякый Русин).

Ґрупа взникла в роцї 2004 а в роцї 2009 выдала свій першый компактный діск під назвов ***Стоїть дїєча ...*** Співацько-музична ґрупа за замірює на інтерпретацію народных співанок, главно з выходословеньского реґіону, но найвеце на русиньскы. За час свого дїятельства здобыла много сімпатізантів нелем у нас, але і в загранічу. В споминаных днях у Москві абсолвовала властный концерт, котрый допроваджали великы аплавзы вдячных слухачів. Ґрупа выступила на другый день і на фашенґовій забаві, а зась із великым успіхом. Почас перебываня в Москві, хоць была порядна зима, стигли *Пайташе* попозерати і дакотры культурно-історічны памяткы. -р-

Я РУСИН БЫВ, ЄМ І БУДУ, А ПРИ СПИСОВАНЮ ЛЮДЕЙ 21. МАЯ 2011 НА ТО НЕ ЗАБУДУ!

„ЯК ЛЮДЕ СЛОБОДНЫ ЖЫТЬ ХОЧЕМЕ З ВАМИ, РУСИНЫ ЖЕЛАЮТЬ БЫТИ РУСИНАМИ, СВОЮ ЦЕРЬКОВ, ЯЗЫК, ОБЫЧАЙ ХРАНИТИ, ЧІМ НАС БОГ СОТВОРИВ, ТЫМ ХОЧЕМЕ БЫТИ.“

Александер ПАВЛОВІЧ, будитель Русинів

ПЕРЕДПЛАТНЕ

Народны новинкы: **Словеньско – 8,50 €, Чесько – 25 €, Европа – 30 €, остатнї штаты – 39 € або 50 $;** ***Русин:*** **Словеньско – 5 €, Чесько – 20 €, Европа – 25 €, остатнї штаты – 34 € або 45 $. Число рахунку: 4012549760/7500. З Европы і останїх штатів найлїпше посылати пінязї за переплатне банковым шеком із вызначінём: Rusín a Ľudové noviny.**

За передплатне допереду дякуєме.

НАРОДНЫ НОВИНКЫ Выдавать **Русин і Народны новинкы.** Реалізоване з фінанчнов підпоров Уряду влады СР – проґрам Культура народностных меншын 2011. Шефредактор: Мґр. Александер ЗОЗУЛЯК, редакторка: ПгДр. Кветослава КОПОРОВА, языкова редакторка: доц. ПгДр. Анна ПЛЇШКОВА, ПгД. Adresa: **Ľudové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, SR**. Tel.: 0905 470 884. Реґістрачне ч. **EV 327/08, MIČ 49 438. Предплатне на рік є 8,50 €.** Опублікованы погляды дописователїв не мусять быти згодны з поглядами редакції.
Адреса новинок на інтернетї: **www.rusynacademy.sk, http://narodny-novynky.presov.sk,** E-mail: **rusyn@stonline.sk**

Rusín a Ľudové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
D+2
VsRP - 664/2003

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2